

PARK NARODOWY HARZ

8.

ŻYCIE SPOŁECZNE I RODZINA

1. KORZYŚCI Z CIĄŻY
2. DODATEK NA DZIECKO
3. DODATEK DLA DZIECI
4. URLOP WYCHOWAWCZY I ZASIŁEK WYCHOWAWCZY
5. OPIEKA NAD DZIEĆMI
6. PAKIET EDUKACYJNY I PAKIET UCZESTNICTWA

W tym rozdziale dowiesz się,
jakie uprawnienia przysługują w Niemczech przyszłej matce na mocy ustawy o ochronie macierzyństwa, jakie są wymogi dotyczące pobierania zasiłku rodzinnego oraz jakie instrumenty wsparcia możecie wykorzystać jako rodzice, aby zapewnić dzieciom opiekę w Niemczech.

Na końcu rozdziału znajdziesz również poradnie i kontakty, do których można się zwrócić w Saksonii-Anhalt.

1. KORZYŚCI W CZASIE CIĄŻY

Ustawa o ochronie macierzyństwa (Mutterschutzgesetz, MuSchG) ma zastosowanie do (przyszłych) matek, których miejsce pracy znajduje się w Niemczech. Prawo to chroni przed zagrożeniami w miejscu pracy i zapewnia im szczególną ochronę przed zwolnieniem. Na przykład przyszłe matki mogą pracować za swoją zgodą tylko przez ostatnie 6 tygodni przed porodem, a do 8 tygodni po porodzie nie mogą pracować w ogóle.

W przypadku porodów przedwczesnych i mnogich matki nie mogą pracować do 12 tygodni po porodzie. W przypadku medycznych porodów przedwczesnych i innych porodów przedwczesnych, okres ochrony macierzyństwa po porodzie zostaje przedłużony o dni, które nie mogły być wykorzystane przed porodem.

Prawo zabrania również wykonywania pewnych rodzajów pracy (np. pracy na akord, przy linii montażowej, w nadgodzinach, w niedzielę lub w nocy).

Obowiązuje to również w przypadku, gdy lekarz wyda zaświadczenie o indywidualnym zakazie zatrudnienia.

W celu ochrony kobiety przed niekorzystną sytuacją finansową w tym okresie, Ustawa o ochronie macierzyństwa reguluje różne świadczenia macierzyńskie:

- **zasiłek macierzyński**,
- dodatek pracodawcy do zasiłku macierzyńskiego w okresie macierzyństwa,
- wynagrodzenie w przypadku zakazu zatrudnienia poza okresem macierzyństwa (zasiłek z tytułu ochrony macierzyństwa).

W Saksonii-Anhalt do zgłoszenia ciąży można użyć **urzędowego formularza** "Zgłoszenie zatrudnienia kobiet w ciąży zgodnie z § 5 ust. 1 oraz informacje zgodnie z § 19 ust. 1 ustawy o ochronie macierzyństwa".

2. ZASIŁEK NA DZIECKO

Możesz ubiegać się o zasiłek rodzinny na swoje dzieci w Niemczech, jeśli jesteś

- **obywatелем jednego** z państw członkowskich UE, Islandii lub Liechtensteinu, Norwegia (państwa EOG) lub Szwajcaria,
- masz miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w Niemczech i w związku z tym podlegają **nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu** w zakresie podatku dochodowego.

Jeśli nie mieszkasz lub nie masz stałego miejsca zamieszkania w Niemczech, ale co najmniej 90% swoich dochodów osiąga w Niemcy, można złożyć wniosek do urzędu skarbowego o traktowanie jako możesz zostać uznany za osobę podlegającą nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu.

W ciągu pierwszych trzech miesięcy po przeniesieniu miejsca zamieszkania lub ustaleniu miejsca stałego pobytu w Niemczech, nie przysługuje prawo do zasiłku rodzinnego, jeśli w tym okresie nie uzyskuje się dochodów w kraju. Obejmuje to dochód z pracy (niezarobkowej lub na własny rachunek) lub dochód z działalności handlowej (§ 2 ust. 1 nr 1 do 4 EStG).

Roszczenie może również istnieć, jeśli podlegasz **ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu** w Niemczech, ponieważ nie mieszkasz lub nie masz stałego miejsca zamieszkania w Niemczech, ale jesteś tu zatrudniony i podlegasz składkom na ubezpieczenie społeczne.

- Aby mieć prawo do zasiłku rodzinnego, musisz mieć prawo do swobodnego przemieszczania się. Masz prawo do swobodnego przemieszczania się, jeśli, na przykład, pracujesz (nie pracujący na własny rachunek lub pracujący na własny rachunek) lub jeśli jesteś członkiem rodziny osoby obywatela UE (§ 2 ust. 2 nr 1 lub § 2 ust. 2-7 FreizügG/EU). Osoby, które nie wykonują pracy zarobkowej, muszą posiadać wystarczające ubezpieczenie zdrowotne i wystarczające środki na utrzymanie. W przeciwnym razie nie masz prawa do swobodnego przemieszczania się. Dotyczy to również członków rodziny, którzy nie wykonują pracy zarobkowej.

UWAGA: Jeśli prawo do swobodnego przemieszczania się wynika wyłącznie z celu poszukiwania pracy (§ 2 ust. 2 nr 1a FreizügG/EU), nie przysługuje prawo do zasiłku rodzinnego. Nie dotyczy to jedynie sytuacji, gdy przed rozpoczęciem poszukiwania pracy przebywałeś już w Niemczech na podstawie innego prawa do swobodnego przemieszczania się, np. dlatego, że już wcześniej pracowałeś. W takim przypadku osoby poszukujące pracy mają również prawo do zasiłku rodzinnego.

Zasiłek rodzinny przysługuje na dzieci do ukończenia 18. roku życia. Należą do nich:

- dzieci naturalne i adoptowane,
- pasierbowie,
- dzieci z rodzin zastępczych,
- wnuczęta.

Jeśli dziecko ma więcej niż 18 lat, zasiłek rodzinny można otrzymać tylko pod pewnymi warunkami. **Więcej informacji na ten temat można znaleźć w Najczęściej zadawanych pytaniach.**

Wniosek o zasiłek rodzinny musi zostać złożony w biurze ds. świadczeń rodzinnych przez rodzica, z którym dziecko mieszka. Zasiłek rodzinny wynosi 219 euro miesięcznie na pierwsze i drugie dziecko, 225 euro na trzecie dziecko i 250 euro na każde następne.

UWAGA: Od dnia 1 stycznia 2018 r. obowiązują krótsze terminy składania wniosków o zasiłek rodzinny z mocą wsteczną. Od dnia otrzymania wniosku biuro ds. świadczeń rodzinnych będzie wypłacać zasiłek rodzinny z mocą wsteczną tylko za poprzednie 6 miesięcy.

Dodatkowe informacje na temat zasiłku rodzinnego oraz składania wniosków (np. formularze Biura Świadczeń Rodzinnych) można znaleźć w kilku językach na stronie **internetowej Biura Świadczeń Rodzinnych (1)**.

W SCHRONISKU KINDERDOMBAUHÜTTE PRZY KATEDRZE W NAUMBURGU

*Jeśli rodzina mieszka w innym kraju UE, należy najpierw ustalić, które państwo jest odpowiedzialne za wypłacanie zasiłków na dzieci. Może się zdarzyć, że w różnych krajach UE otrzymujesz częściowe świadczenia. Zależy to od sytuacji rodzinnej. Więcej informacji na temat spraw transgranicznych można znaleźć **tutaj (2)**.*

1

2

3. DODATEK DLA DZIECKA

Dodatek na dziecko zgodnie z § 6a ustawy federalnej o zasiłkach na dzieci (BKGG) wspiera rodziców, których miesięczny dochód nie wystarcza na pełne pokrycie potrzeb rodziny. Ma to na celu zapewnienie, że rodzice nie będą musieli korzystać z zasiłku dla bezrobotnych II ze względu na swoje dzieci.

Dodatek na dziecko wynosi maksymalnie 185 euro miesięcznie na dziecko i wraz z zasiłkiem rodzinnym oraz, w stosownych przypadkach, z zasiłkiem mieszkaniowym, pokrywa średnie potrzeby dzieci. Osoby otrzymujące dodatek na dziecko mają również prawo do świadczeń na kształcenie i uczestnictwo oraz są zwolnione z opłat za opiekę dzienną.

Od 1 stycznia 2020 r. nie obowiązuje już wcześniej obowiązujący stały maksymalny limit dochodu!

Rodzice mają prawo do zasiłku rodzinnego na swoje dzieci, jeśli

- dzieci nie pozostają w związku małżeńskim i nie ukończyły 25. roku życia,
- mieszkają w gospodarstwie domowym rodziców,
- otrzymują zasiłek na dziecko lub świadczenie, które nie obejmuje zasiłku na dziecko,
- miesięczny dochód rodziców nie przekracza minimalnego dochodu 900 euro dla par rodzicielskich i 600 euro dla rodziców samotnie wychowujących dzieci,
- potrzeby rodziny są pokrywane z zasiłku rodzinnego, dodatku na dziecko zasiłek na dziecko, dodatek na dziecko oraz, w stosownych przypadkach, zasiłek mieszkaniowy, do którego są uprawnieni i w związku z tym nie powstaje prawo do zasiłku dla bezrobotnych II.
- twój dochód, który jest wliczany do dodatku do zasiłku rodzinnego, nie jest tak wysoki, że dodatek na dziecko zostaje zredukowany do zera.

4. URLOP RODZICIELSKI I ZASIŁEK RODZICIELSKI

Urlop rodzicielski przysługuje pracownikom wobec pracodawcy, którzy zazwyczaj wykonują pracę w Niemczech, a także pracownikom pracującym za granicą, jeśli stosunek pracy podlega prawu niemieckiemu. Urlop rodzicielski pozwala na przerwanie zatrudnienia lub zmniejszenie liczby godzin pracy w celu opieki nad dzieckiem. Korzystając z urlopu rodzicielskiego, pracownik jest zwolniony z pracy.

Nie otrzymujesz żadnego wynagrodzenia. W tym czasie można jednak pobierać zasiłek rodzicielski na wyżej wymienionych warunkach.

Wymagania dotyczące urlopu rodzicielskiego: Pracownik musi

- mieszkać w tym samym gospodarstwie domowym co dziecko,
- opiekować się i wychowywać dziecko w przeważającej mierze samodzielnie,
- podczas urlopu rodzicielskiego nie może pracować więcej niż 30 godzin tygodniowo.

Zasiłek rodzicielski to wsparcie finansowe dla rodzin po urodzeniu dziecka. Zasiłek rodzicielski rekompensuje część brakujących dochodów, jeśli po urodzeniu dziecka chcesz być przy nim i w związku z tym przerwać lub ograniczyć pracę zawodową.

Prawo do zasiłku rodzicielskiego przysługuje, jeśli dziecko ma miejsce zamieszkania w Niemczech lub jedno z rodziców jest lub było zatrudnione w Niemczech.

Zasiłek rodzicielski można otrzymać, jeśli

- po porodzie samodzielnie opiekujesz się i wychowujesz dziecko,
- mieszkasz razem z dzieckiem w gospodarstwie domowym,
- nie jesteś w ogóle zatrudniony lub nie pracujesz więcej niż 30 godzin tygodniowo na tydzień,
- mieszkasz w Niemczech.

Wniosek o zasiłek rodzicielski należy złożyć w lokalnym biurze ds. zasiłku rodzicielskiego. **Tutaj** można znaleźć właściwy dla siebie urząd ds. zasiłku rodzicielskiego.

Podstawowy zasiłek rodzicielski wynosi od 65% do 100% w zależności od dochodu netto przed narodzinami dziecka. Im niższy dochód, tym wyższy odsetek. Wynosi on co najmniej 300 euro, a maksymalnie 1800 euro miesięcznie. Ojcowie i matki mogą otrzymać go na okres nie dłuższy niż 14 miesięcy i mogą dowolnie dzielić ten okres między siebie. Jedno z rodziców może ubiegać się o zasiłek przez co najmniej 2 miesiące, a maksymalnie przez 12 miesięcy. Pełne 14 miesięcy przysługuje, jeśli oboje rodzice są zaangażowani w opiekę nad dzieckiem i w związku z tym tracą dochody z pracy. Rodzice samotnie wychowujący dzieci mogą ubiegać się o pełne 14 miesięcy zasiłku rodzicielskiego, aby zrekompensować utratę dochodów z powodu braku partnera. Istnieją również inne formy zasiłku rodzicielskiego, na przykład dla rodziców, którzy chcą pracować w niepełnym wymiarze godzin, otrzymując jednocześnie zasiłek rodzicielski (ElterngeldPlus). **Więcej na ten temat w Najczęściej zadawanych pytaniach.**

Podczas urlopu wychowawczego nie można cię zwolnić. Stosunek pracy zostaje jedynie zawieszony, a pracownik ma prawo powrócić na swoje stanowisko pracy.

- i** W przypadku wszystkich świadczeń rodzinnych dla pracowników z UE zastosowanie ma następująca zasada: za wypłacanie świadczeń rodzinnych w pierwszej kolejności odpowiada kraj, w którym pracują rodzice. W czasie urlopu wychowawczego pracownik jest również uważany za zatrudnionego, ponieważ jego stosunek pracy trwa w tym czasie nadal. Jeśli rodzice pracują w różnych krajach UE, odpowiedzialność ponosi przede wszystkim kraj, w którym mieszka dziecko. Może się zdarzyć, że inne (podporządkowane) państwo będzie musiało zapłacić zróżnicowaną kwotę, jeśli korzyści w tym państwie będą wyższe niż w państwie o jurysdykcji priorytetowej.

5. KINDERBETREUUNG

Dzieci od pierwszego roku życia mają prawo do miejsca w przedszkolu (zwanym również przedszkolem lub "Kita") lub w placówce opieki dziennej (z "opiekunką do dziecka" lub "opiekunem do dziecka"). Uprawnienie do opieki nad dzieckiem obowiązuje od dnia jego pierwszych urodzin do czasu rozpoczęcia przez nie nauki w szkole.

Pod pewnymi warunkami dziecko w wieku poniżej jednego roku również może otrzymać miejsce w placówce opieki nad dziećmi (np. jeśli rodzice pracują, poszukują pracy lub szkolą się).

Rodzice mogą zdecydować, czy ich dziecko ma być pod opieką w żłobku czy u opiekunki.

Aby uzyskać miejsce w placówce opieki nad dzieckiem, należy złożyć wniosek we właściwym urzędzie ds. **młodości**.

Wiele urzędów ds. młodości w Niemczech udostępnia w Internecie odpowiednie formularze i informacje, a także przegląd kosztów opieki nad dzieckiem. Urzędy ds. młodości oferują także poradnictwo indywidualne dla rodziców i wspierają ich w poszukiwaniu odpowiedniego miejsca opieki nad dziećmi.

Opieka nad dzieckiem w ośrodku opieki dziennej jest szczególnie korzystna dla umiejętności językowych dziecka. Dla dzieci i młodości dorastającej z językiem ojczystym innym niż niemiecki przygotowano specjalne programy wsparcia językowego w języku niemieckim w przedszkolu i szkole.

Jeśli chcesz, aby Twoje dziecko zostało objęte opieką, musisz je wcześniej zarejestrować. Ze względu na dużą liczbę zainteresowanych rodziców miejsca w placówkach opieki nad dziećmi są zwykle szybko zapelniane. Wiele osób czeka na miejsce ponad 6 miesięcy. O wolne miejsca najlepiej pytać jak najwcześniej.

We wszystkich krajach związkowych testy językowe odbywają się już w ośrodkach opieki dziennej. (najpóźniej przed zapisem do szkoły), aby ustalić, czy dziecko potrzebuje dalszych lekcji języka niemieckiego. Dzięki temu aby dziecko mogło śledzić przebieg lekcji.

Dla powodzenia dziecka w szkole ważne jest, aby dobrze znało ono język niemiecki. **Dlatego korzystaj z programów wspomagających naukę języków obcych!** W niektórych krajach związkowych udział w programach wspierania nauki języka niemieckiego jest obowiązkowy dla tych dzieci, u których znajomość języka niemieckiego okazała się niewystarczająca. Informacje o programach wspierających naukę języka niemieckiego można uzyskać bezpośrednio w przedszkolu lub szkole dziecka, a także w doradztwie migracyjnym i **służbach migracyjnych dla młodzieży**.

6. PAKIET EDUKACYJNY I PAKIET UCZESTNICTWA

Od stycznia 2011 roku dzieci, młodzież i młodzi dorośli do 25. roku życia mają prawo do dodatkowych świadczeń na kształcenie i uczestnictwo. Podstawowym warunkiem jest to, że żyją w rodzinach, które otrzymują świadczenia zgodnie z SGB II, SGB XII, zasiłek mieszkaniowy i/lub dodatek na dziecko. Z reguły wnioski o te świadczenia należy składać oddzielnie w urzędzie pracy lub w gminie.

Miejskie ośrodki poradnictwa, np. Biuro Porad Obywatelskich lub Urząd Opieki Społecznej, na życzenie poinformują Cię, który urząd jest właściwy dla Twojego miejsca zamieszkania. Korzyści obejmują:

- dofinansowanie do wycieczek i wyjazdów w ramach opieki dziennej i szkoły,
- przybory szkolne w formie ryczałtu w wysokości 70 euro od dnia w dniu 1 sierpnia i 30 euro w dniu 1 lutego,
- dotacje na transport szkolny,
- dotacje na pozalekcyjne wsparcie nauki (dodatkowe zajęcia) dla do osiągnięcia celu klasowego lub uzyskania świadectwa ukończenia szkoły,
- dopłaty do wspólnych obiadów w szkole, w placówkach opieki dziennej świetlica i opieka pozaszkolna,
- a także budżet na udział w życiu społecznym i kulturalnym we wspólnocie w wysokości do 10 euro miesięcznie.

Usługi są zazwyczaj świadczone w formie bonów lub bezpośrednich płatności na rzecz usługodawcy. Kompetentny lokalny usługodawca z chęcią udzieli szczegółowych informacji.

LOKALNE PUNKTY KONTAKTOWE I PORADNICTWO

Migrationsberatung für erwachsene Zuwanderinnen und Zuwanderer (MBE)

Jugendmigrationsdienste (JMD)

Jugendämter in Sachsen-Anhalt

Familienkassen in Sachsen-Anhalt

Ośrodki poradnictwa dla kobiet w ciąży w Saksonii-Anhalt:
<https://ms.sachsen-anhalt.de/themen/familie>

MATERIAŁY I PORTALE INFORMACYJNE

Wielojęzyczne poradnictwo ciążowe Federalnego Ministerstwa ds. Rodziny, Osób Starszych, Kobiet i Młodzieży
<https://www.schwanger-und-viele-fragen.de/de.html>

Willkommen in Deutschland

Leitfaden zum Mutterschutz

Elterngeld und Elternzeit

Merkblatt Kindergeld

Merkblatt Kinderzuschlag

Ausgeschlossen oder privilegiert? Zur aufenthalts- und sozialrechtlichen Situation von Unionsbürger*innen und ihren Familienangehörigen

Kita-Verzeichnis Sachsen-Anhalt